

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
внутрішніх справ України
05 березня 2024 року № 137

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
03 квітня 2024 р.
за № 484/41829

МЕТОДИКА

визначення номенклатури та обсягів матеріальних резервів для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків

1. Ця Методика встановлює механізм визначення номенклатури та обсягів матеріальних резервів (крім державного) для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків.

2. Ця Методика призначена для використання центральними органами виконавчої влади, визначеними Кабінетом Міністрів України, Радою Міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування (далі - органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування), суб'єктами господарювання, у власності або користуванні яких є об'єкти підвищеної небезпеки (далі - суб'єкти господарювання), під час створення матеріальних резервів.

3. У цій Методиці терміни вживаються в значеннях, наведених у [Кодексі цивільного захисту України](#), [Законі України «Про державні резерви»](#), [Порядку створення та використання матеріальних резервів \(крім державних\) для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків](#), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 року № 775, та інших нормативно-правових актах у сфері цивільного захисту.

4. Номенклатура та обсяги матеріальних резервів для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків (далі - Номенклатура) розробляються та затверджуються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання за формою, наведеною в [додатку 1](#) до цієї Методики.

5. Під час формування Номенклатури відповідальними особами органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, на яких покладено функціональні обов'язки з питань цивільного захисту (далі - відповідальні особи), здійснюються відповідні розрахунки та надаються обґрунтування щодо необхідності

закладення до матеріальних резервів відповідного переліку матеріальних цінностей та їх обсягу.

Для реалізації функцій і завдань єдиної державної системи цивільного захисту відповідальні особи функціональних і територіальних підсистем, ланок та субланок, у разі необхідності, можуть залучати фахівців органів управління цивільного захисту відповідно до компетенції.

6. Під час розроблення Номенклатури органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання враховуються:

1) інформація, викладена в планах реагування на надзвичайні ситуації, розроблених відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09 серпня 2017 року № 626 «Про затвердження Порядку розроблення планів діяльності єдиної державної системи цивільного захисту» (далі - плани реагування), зокрема про перелік надзвичайних ситуацій (далі - НС), ризик виникнення яких ймовірний на відповідній території (об'єкті суб'єкта господарювання), види забезпечення та сили цивільного захисту, які залучаються до ліквідації наслідків НС;

2) зміст та обсяги заходів з евакуації населення (працівників), матеріальних і культурних цінностей, безпечні райони, придатні для розміщення евакуйованого населення та майна, відповідно до планів проведення заходів з евакуації населення (працівників), матеріальних і культурних цінностей у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 09 серпня 2017 року № 626 «Про затвердження Порядку розроблення планів діяльності єдиної державної системи цивільного захисту» (далі - плани евакуації);

3) найбільш імовірні сценарії розвитку ситуації в разі виникнення небезпек, оцінку їх можливих наслідків відповідно до планів управління ризиками, розроблених відповідно до [Порядку управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру та пожеж](#), затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 31 липня 2023 року № 627, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 серпня 2023 року за № 1397/40453.

7. Перегляд Номенклатури здійснюється за необхідності та в разі:

внесення змін до планів реагування та/або планів евакуації;

заміни матеріальних цінностей у зв'язку із зміною стандартів і технології виготовлення виробів;

зміни асортименту номенклатури.

8. Для визначення переліку матеріальних цінностей для включення до Номенклатури проводиться:

1) аналіз видів НС, що сталися протягом останніх років у регіоні, на відповідній території, підприємстві, їх періодичності, характеру та масштабу, запобіжних заходів для уникнення / мінімізації НС (у разі відсутності такої інформації в планах реагування розрахунки здійснюються, виходячи з прогнозованих ризиків виникнення НС), а також ризиків, виникнення яких ймовірні на відповідній території (відповідному об'єкті);

2) розрахунок орієнтовних витрат, пов'язаних з евакуацією населення згідно з планами евакуації з урахуванням витрат на перевезення населення до безпечних районів, тривалості ймовірного періоду забезпечення життєдіяльності постраждалого населення, протягом якого має здійснюватися використання матеріальних резервів, а також можливості розгортання проміжних пунктів та пунктів розміщення евакуйованого населення в безпечних зонах;

3) розрахунок очікуваного обсягу першочергових відновлювальних робіт у разі руйнування об'єктів критичної інфраструктури, лікарень, шкіл, будівель внаслідок імовірних НС, а також кількості обладнання, майна, витратних матеріалів, які можуть використовуватися.

9. За результатами аналізу та розрахунків, визначених у пунктах 6 та 8 цієї Методики, визначаються види ймовірних НС та складаються відповідні переліки матеріальних цінностей.

Обсяги матеріальних цінностей закладаються в кількості, необхідній для здійснення першочергових заходів із ліквідації (мінімізації) наслідків НС, а також для проведення заходів із запобігання виникненню НС, надання термінової допомоги постраждалим.

Для уникнення подвійного закладання матеріальних цінностей до місцевих матеріальних резервів під час формування Номенклатури органам місцевого самоврядування необхідно враховувати обсяги накопичення об'єктових резервів суб'єктами господарювання, розташованих у межах територій територіальних громад.

Під час формування Номенклатури регіональних матеріальних резервів обласним державним адміністраціям необхідно враховувати обсяги накопичення місцевих матеріальних резервів у регіоні.

У разі дублювання матеріальних цінностей у декількох рекомендованих переліках за видами НС під час формування Номенклатури враховується їх найбільший показник.

Перелік рекомендованих матеріальних цінностей для здійснення заходів із запобігання виникненню НС, ліквідації їх наслідків за видами ймовірних НС та евакуації населення щодо включення їх до Номенклатури наведено в додатках до цієї Методики.

10. Рекомендований перелік матеріальних цінностей для реалізації заходів з евакуації населення (працівників), матеріальних і культурних цінностей у разі загрози виникнення або виникнення НС наведено в [додатку 2](#) до цієї Методики.

Під час визначення обсягу необхідних матеріальних цінностей для проведення заходів з евакуації населення (працівників), матеріальних і культурних цінностей у разі загрози виникнення або виникнення НС (далі - заходи з евакуації) рекомендується враховувати такі показники:

чисельність населення, що мешкає в зоні ймовірного виникнення НС і підлягає евакуації;

мінімальний строк життєзабезпечення евакуйованого населення (5-7 днів);

відстань до проміжних пунктів евакуації та пунктів розміщення евакуйованого населення в безпечних районах;

кількість транспортних засобів, що можуть бути задіяні для евакуації;
норми витрат пально-мастильних матеріалів.

Необхідні обсяги пально-мастильних матеріалів для забезпечення транспортних засобів, що будуть залучені до евакуації населення із зони НС до безпечних районів, розраховуються за формулою:

$$O = Q_1 \times V \times N,$$

де: O - обсяги пально-мастильних матеріалів;

Q_1 - кількість техніки автотранспортного парку;

V - відстань до проміжних пунктів евакуації, приймальних пунктів евакуації та пунктів розміщення евакуйованого населення в безпечних районах;

N - норми витрат пально-мастильних матеріалів для автотранспортних засобів.

У разі визначення планами евакуації автотранспортного парку суб'єкта господарювання, який залучатиметься до заходів евакуації, кількість пально-мастильних матеріалів розраховується без врахування витрат для забезпечення транспортних засобів.

Для розгортання проміжних пунктів евакуації населення, пунктів санітарної та спеціальної обробки під час евакуації із зон імовірного радіоактивного, хімічного, біологічного зараження рекомендовано передбачити в Номенклатурі комплекти одягу, взуття та білизни для евакуйованого населення.

Обсяги одноразового посуду для евакуйованого населення розраховуються за формулою:

$$OP = Q_n \times T \times Q_2,$$

де: OP - обсяги одноразового посуду;

Q_n - кількість населення, що підлягає евакуації;

T - тривалість проживання евакуйованого населення;

Q_2 - періодичність харчування.

Для визначення кількості засобів енерго- та теплопостачання для забезпечення проміжних пунктів евакуації та пунктів розміщення евакуйованого населення в безпечних районах рекомендовано розрахувати кількість наметів, їхню площу та місткість, чисельність евакуйованого населення згідно з планом евакуації.

11. Угоди про закупівлю харчових продуктів для забезпечення постраждалих та/або евакуйованого населення в разі виникнення НС або ліквідації наслідків НС рекомендується

укладати із суб'єктами господарювання, які спеціалізуються на виробництві та/або продажі продуктів харчування та мають умови для їх зберігання.

Розрахунок обсягів харчових продуктів проводиться з урахуванням чисельності населення, що підлягає евакуації до проміжних пунктів та пунктів розміщення евакуйованого населення в безпечних районах, мінімального строку життєзабезпечення евакуйованого населення (5-7 днів) та добової норми продуктів на одну людину відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 03 вересня 2017 року № 1073 «Про затвердження Норм фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02 жовтня 2017 року за № 1206/31074.

12. Накопичення лікарських засобів, медичних виробів відомчого, регіонального та місцевих резервів здійснюється відповідно до вимог законодавства України.

13. Рекомендований перелік матеріальних цінностей для розгортання пунктів тимчасового перебування постраждалих у разі загрози виникнення або виникнення НС, пов'язаних із припиненням (порушенням) роботи систем централізованого водопостачання, водовідведення, електро-, газо- та тепlopостачання (в осінньо-зимовий період), наведено в [додатку 3](#) до цієї Методики.

14. Рекомендований перелік матеріальних цінностей для відновлення інфраструктури, будинків під час ліквідації наслідків НС наведено в [додатку 4](#) до цієї Методики.

Для ліквідації наслідків НС у Номенклатурі рекомендується передбачити пально-мастильні матеріали, у тому числі для забезпечення транспортних засобів та засобів малої механізації аварійно-рятувальних служб та спеціалізованих служб цивільного захисту, залучених до ліквідації НС, бензо-, пневмо-, електроінструмент для звільнення доріг від повалених дерев у зоні виникнення НС.

Крім того, для організації та проведення відновлювальних робіт під час ліквідації наслідків НС у Номенклатурі рекомендується передбачити матеріальні цінності загальногосподарського призначення (будівельні матеріали, шанцевий і теслярський інструмент), автономні засоби зв'язку.

Обсяг матеріальних цінностей визначається з урахуванням кількості будівель і споруд, що мають пріоритет для відновлення та забезпечення життєдіяльності населення (лікарні, школи, дитячі будинки, мости, системи водопостачання, водовідведення, будинки) у зоні виникнення НС.

При цьому необхідно розрахувати сумарну площу вікон, покрівель будинків (споруд) і кількість необхідних витратних матеріалів для їх ремонту.

Кількість інструментів, що використовуються в процесі відновлювальних робіт, розраховується з урахуванням кількості бригад, які планують залучити до відновлення інфраструктури.

15. Рекомендований перелік матеріальних цінностей для здійснення заходів щодо забезпечення пожежної безпеки та гасіння пожеж у природних екологічних системах наведено в [додатку 5](#) до цієї Методики.

Для забезпечення реагування на пожежі в природних екологічних системах в Номенклатурі рекомендується передбачити пально-мастильні матеріали, у тому числі для забезпечення транспортних засобів та засобів малої механізації аварійно-рятувальних служб та спеціалізованих служб цивільного захисту, залучених до ліквідації наслідків НС, бензо-, пневмо- й електроінструмент, обмежувальні стрічки, засоби зв'язку.

16. Рекомендований перелік матеріальних цінностей для запобігання виникненню НС і ліквідації їх наслідків у зонах можливого біологічного зараження, що виникають у різних галузях економіки та на об'єктах господарювання, наведено в [додатку 6](#) до цієї Методики.

17. Рекомендований перелік матеріальних цінностей для запобігання виникненню НС і ліквідації їх наслідків у зонах можливого радіоактивного забруднення, що виникають у різних галузях економіки та на об'єктах господарювання, наведено в [додатку 7](#) до цієї Методики.

18. Рекомендований перелік матеріальних цінностей для запобігання виникненню НС і ліквідації їх наслідків у зонах можливого хімічного забруднення з витоком небезпечних хімічних речовин, що виникають у різних галузях економіки та на об'єктах господарювання, наведено в [додатку 8](#) до цієї Методики.

19. Накопичення засобів радіаційного та хімічного захисту для забезпечення населення та працівників формувань цивільного захисту і спеціалізованих служб цивільного захисту в разі застосування ядерної та інших видів зброї масового ураження або в разі виникнення НС на радіаційно й хімічно небезпечних підприємствах суб'єктів господарювання проводиться відповідно до вимог [Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 року № 1200.

20. Рекомендований перелік матеріальних цінностей для запобігання виникненню та ліквідації наслідків НС, небезпечних подій, пов'язаних із гідрологічними явищами (водопілля, паводки, затоплення), наведено в [додатку 9](#) до цієї Методики.

Для проведення заходів із запобігання та ліквідації наслідків НС, небезпечних подій, пов'язаних із гідрологічними явищами, до Номенклатури закладаються матеріальні цінності для укріплення берегів, ліквідації наслідків підтоплень домогосподарств та інших об'єктів, надання допомоги постраждалим.

21. Рекомендований перелік матеріальних цінностей для ліквідації наслідків НС на водних об'єктах, які виникли внаслідок транспортних аварій, аварій з викиданням (загрозою викидання) небезпечних речовин, наведено в [додатку 10](#) до цієї Методики.

Для ліквідації наслідків НС на водних об'єктах, які виникли внаслідок транспортних аварій, аварій із викидом (загрозою викиду) небезпечних речовин, органам та суб'єктам господарювання в Номенклатурі рекомендується передбачити пально-мастильні матеріали, плавзасоби, засоби порятунку на воді, інші рятувальні засоби, сорбенти та біопрепарати для ліквідації забруднень водних поверхонь.

Кількість матеріальних цінностей для ліквідації наслідків НС на водних об'єктах розраховується з урахуванням кількості формувань, що планують залучити до порятунку людей, очищення берегової лінії та водної поверхні.

22. Рекомендований перелік матеріальних цінностей для ліквідації аварій на території гірничо- (газо / нафто)- видобувної галузі, шахт наведено в [додатку 11](#) до цієї Методики.

Для ліквідації аварій на території гірничо- (газо / нафто)- видобувної галузі, шахт, органам та суб'єктам господарювання в Номенклатурі рекомендується передбачити пально-мастильні матеріали, засоби освітлення, засоби порятунку, резервні засоби енергопостачання, ноші, обмежувальні стрічки.

23. Рекомендований перелік матеріальних цінностей для запобігання та ліквідації аварій на вибухонебезпечних та пожежонебезпечних об'єктах (АЗС) наведено в [додатку 12](#) до цієї Методики.

На зазначених об'єктах суб'єктам господарювання в Номенклатурі рекомендується передбачити засоби пожежогасіння, обмежувальні стрічки, пісок, засоби освітлення, резервне джерело живлення, совкові лопати, сіль.

**Начальник Управління
взаємодії з Державною
службою України
з надзвичайних ситуацій
Міністерства внутрішніх
справ України**

Ю. Корева